

5141

۱۹۹۹

۹

۵۵۷

علی نژادی

استغاثات
حدید

مرجع عالیقدر حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی

۱

گردآوری: ابوالقاسم علیان نژادی

سرشناسه	مکارم شیرازی، ناصر، ۱۳۰۵-
عنوان و نام پدیدآور	استفتانات جدید / مکارم شیرازی: تهیه و تنظیم: ابوالقاسم علیان نژادی
مشخصات نشر	قم: انتشارات امام علی بن ابی طالب (ع).
مشخصات ظاهری	۴۸۰ص.
شابک	(دوره) 978-964-533-054-3 (ج) 978-964-8139-94-5
وضعیت فهرست نویسی	فیا.
یادداشت	فهرست نویسی بر اساس جلد چهارم: ۱۳۹۳
موضوع	فقه جعفری - رساله عملیه
موضوع	فتوهای شیعه - قرن ۱۴
سبب افزوده	علیان نژادی، ابوالقاسم. ۱۳۴۳ - گردآورنده.
رده بندی کنگره	۱۳۹۳ ۵الف۷م/۱۳۸/۹ BP
رده بندی دیویی	۲۹۷/۳۴۲۲
شماره کتاب شناسی ملی	۱۲۳۷۳۳۴

ناشر برتر
دوازدهمین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران

استفتانات جدید

جلد اول

مرجع عالیقدر حضرت آیه الله العظمی مکارم شیرازی (مدظله العالی)

تهیه و تنظیم: ابوالقاسم علیان نژادی

تیراژ: ۱/۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: نهم

صفحه و قطع: ۴۸۰ صفحه / وزیری

تاریخ انتشار: ۱۳۹۷

چاپخانه: سلیمانزاده

ناشر: انتشارات امام علی بن ابی طالب (ع)

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۱۳۹-۹۴-۵

دوره: ۹۷۸-۹۶۴-۵۳۳-۰۵۴-۳

قم - ابتدای خیابان شهدا - کوی آمار (۲۲) - پلاک ۱۵

تلفن: ۳۷۷۳۲۴۷۸ - دورنگار: ۳۷۸۴۰۰۹۹

www.imamalipub.ir

قیمت: ۲۰/۰۰۰ تومان

www.ketab.ir

بسم الله الرحمن الرحيم

فهرست مطالب

۱۳	مقدمه
۱۳	استفتا
۱۳	پیشینه استفتا
۱۴	جاذبه استفتا
۱۴	کتاب حاضر
۱۵	چند یادآوری لازم
۱۹	فصل اول: احکام تقلید
۲۵	فصل دوم: احکام آبها
۲۶	فصل سوم: احکام نجاسات
۳۰	فصل چهارم: احکام مطهرات
۳۲	فصل پنجم: احکام وضو
۳۵	فصل ششم: غسل جنابت
۳۹	فصل هفتم: احکام حائض
۴۲	فصل هشتم: احکام اموات
۴۵	فصل نهم: احکام تیمم
۴۶	فصل دهم: احکام نماز
۴۶	احکام قبله
۴۷	لباس نمازگزار
۵۲	مکان نمازگزار
۵۳	احکام مسجد

۶۲	اذان و اقامه
۶۳	واجبات نماز
۶۶	نماز مسافر
۷۱	نماز استیجاری و قضا
۷۳	نماز جماعت
۷۷	نماز جمعه و عیدین
۷۸	مسائل متفرقه نماز
۸۱	فصل یازدهم: احکام روزه
۸۱	مبطلات روزه
۸۲	احکام روزه قضا و کفاره
۸۴	احکام رؤیت هلال
۸۵	فصل دوازدهم: احکام خمس
۸۵	ارباح مکاسب
۹۳	مصرف خمس
۹۵	مسائل متفرقه خمس
۹۶	انفال
۹۸	فصل سیزدهم: احکام زکات
۹۸	زکات غلات
۹۸	مستحقین زکات
۹۸	زکات فطره
۹۹	مسائل متفرقه زکات
۱۰۰	فصل چهاردهم: احکام حج
۱۰۰	شرایط وجوب حج
۱۰۲	حج نیابتی
۱۰۶	عمره تمتع
۱۰۶	۱- احرام

۱۰۹	۲- طواف
۱۱۳	۳- سعی
۱۱۴	۴- تقصیر
۱۱۴	واجبات حجّ تمتّع
۱۱۴	۱- احرام حجّ تمتّع
۱۱۵	۲- زمی جمرات
۱۱۵	۳- قربانی
۱۱۷	۴- بیتوته در منی
۱۱۸	احکام مصلود و محصور
۱۱۹	متفرقات حج
۱۲۳	فصل پانزدهم: احکام قضا
۱۳۰	فصل شانزدهم: احکام خرید و فروش
۱۳۰	معاملات باطل و بخشی از کارهای حرام
۱۳۰	۱- خرید و فروش میتة
۱۳۰	۲- موسیقی
۱۳۳	۳- رقص
۱۳۴	۴- دست زدن
۱۳۴	۵- قمار
۱۳۵	۶- شطرنج
۱۳۶	۷- مجسمه سازی
۱۳۷	۸- غیبت
۱۳۸	۹- دروغ
۱۳۸	۱۰- هیپنوتیزم
۱۳۸	۱۱- خرید و فروش موادّ مخدر
۱۳۹	۱۲- شعبده بازی
۱۳۹	۱۳- فال گرفتن

۱۴۰	۱۴- تراشیدن ریش
۱۴۱	۱۵- مسائل عزاداری
۱۴۳	۱۶- ربا
۱۴۴	شرایط خریدار و فروشنده
۱۴۵	معامله نقد و نسیه
۱۴۶	خرید و فروش طلا و نقره
۱۴۷	موارد فسخ معامله
۱۴۹	مسائل متفرقه بیمه
۱۵۹	فصل نهم: احکام شرکت
۱۶۰	فصل هجدهم: احکام مضاربه
۱۶۲	فصل نوزدهم: احکام اجاره
۱۶۴	فصل بیستم و بیست و یکم: مزارعه و مساقات
۱۶۶	فصل بیست و دوم: کسانی که حق ندارند در مال خود تصرف کنند (حجر)
۱۶۸	فصل بیست و سوم: احکام وکالت
۱۶۹	فصل بیست و چهارم: احکام قرض
۱۷۲	ربا
۱۷۴	فصل بیست و پنجم: احکام رهن
۱۷۵	فصل بیست و ششم: احکام نکاح
۱۷۵	صیغه عقد دائم و موقت
۱۷۶	شرایط عقد ازدواج
۱۷۸	عیوب موجب فسخ
۱۸۱	زنانی که از دواج با آنها حرام است
۱۸۳	محارم
۱۸۶	احکام عقد دائم
۱۹۲	از دواج موقت
۱۹۶	احکام نگاه کردن

۲۰۶	احکام نفقه
۲۰۸	مسائل متفرقه ازدواج
۲۱۷	احکام رضاع
۲۱۸	فصل بیست و هفتم: احکام طلاق
۲۲۰	عده طلاق
۲۲۲	ترک زینت در ایام عده وفات
۲۲۳	طلاق رجعی
۲۲۳	احکام رجوع
۲۲۴	طلاق حلع و مبارات
۲۲۶	مسائل متفرقه طلاق
۲۳۳	فصل بیست و هشتم: احکام غصب
۲۳۴	فصل بیست و نهم: احکام اموال گمشده و مجهول المالک
۲۳۷	فصل سیام: احکام سر بردن و شکار حیوانات
۲۳۹	شوک دادن به هنگام سر بردن حیوانات
۲۴۰	شکار با اسلحه
۲۴۰	صید ماهی
۲۴۲	مسائل متفرقه
۲۴۳	فصل سی و یکم: احکام خوردنیها و آشامیدنیها
۲۴۷	فصل سی و دوم: احکام نذر
۲۵۱	فصل سی و سوم: احکام وقف
۲۶۱	فصل سی و چهارم و سی و پنجم: احکام هبه و احیای موات
۲۶۲	احکام هبه
۲۶۳	احکام احیای موات
۲۶۷	فصل سی و ششم و سی و هفتم: احکام اقرار و شهادت
۲۶۷	احکام اقرار
۲۶۸	احکام شهادت

۲۷۰	فصل سی و هشتم: احکام وصیت
۲۷۳	فصل سی و نهم: احکام ارث
۲۷۳	ارث گروه اول
۲۷۶	ارث گروه دوم
۲۷۸	ارث گروه سوم
۲۷۸	ارث زوجین
۲۸۰	مسائل متفرقه ارث
۲۸۹	فصل چهل و یکم: امر به معروف و نهی از منکر
۲۹۱	فصل چهل و یکم: احکام دفاع و جهاد
۲۹۷	فصل چهل و دوم: احکام حدود
۲۹۷	۱- حد زنا
۳۰۱	۲- حد لواط
۳۰۱	۳- حد قذف
۳۰۲	۴- حد شرب خمر
۳۰۲	۵- حد سرقت
۳۰۶	۶- حد محارب
۳۰۷	۷- حد ارتداد
۳۰۸	مسائل متفرقه حدود
۳۱۲	تعزیرات
۳۱۵	فصل چهل و سوم: احکام قصاص
۳۱۵	قتل عمد و شبه عمد
۳۱۹	قتل خطا
۳۲۰	عفو از قصاص
۳۲۰	تبدیل قصاص به دیه
۳۲۲	قسامه
۳۲۳	مسائل متفرقه قصاص

۳۲۸	فصل چهل و چهارم: احکام دیات
۳۲۸	موجبات ضمان
۳۳۵	دیه نفس
۳۳۷	دیه اعضا
۳۴۳	دیه جنین
۳۴۵	دیه ولد الزنا
۳۴۵	انواع دیه
۳۴۶	عفو از دیه
۳۴۷	مسائل متفرقه دیات
۳۵۲	فصل چهل و پنجم: مسائل بانکی
۳۵۷	فصل چهل و ششم: مسائل پزشکی
۳۵۷	مسائل مربوط به تشخیص و درمان
۳۵۸	ضمان طبیب
۳۷۱	مسائل مربوط به هزینه‌های درمان و معاینات
۳۷۵	مسائل مربوط به پیوند اعضا
۳۸۲	مسائل مربوط به تشریح
۳۸۵	سقط جنین
۳۹۲	جلوگیری از انعقاد نطفه
۳۹۶	مسائل تلقیح
۳۹۸	مسائل مربوط به عمل جراحی
۳۹۹	مسائل مربوط به حفظ جان
۴۰۱	تغییر جنسیت
۴۰۳	مسائل متفرقه پزشکی
۴۱۵	فصل چهل و هفتم: مسائل متفرقه

مقدمه

روح جستجوگر و ذهن پر سؤال هر انسانی او را برای رسیدن به حقیقت و برطرف کردن ابهاماتی که پیرامون مسائل مختلف وجود دارد به سؤال کردن وادار می‌نماید، چرا که یکی از بهترین طرق روشن کردن مجهولات و رسیدن به واقعیتها، سؤال نمودن از کسانی است که اطلاع کافی دارند.

همان‌طور که خداوند تعالی می‌فرماید: «فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ»؛^۱ مسائلی را که نمی‌دانید از اهل اطلاع و کسانی که آگاه هستند، بپرسید»^۱ به همین دلیل اسلام که یک آیین فطری و هماهنگ با عقل و منطق است نه تنها بر این مسأله فطری که در بین عقلا معمول و معروف است مهر تأیید نهاده، بلکه به طرق مختلف مردم را به آن تشویق و در مواردی الزام کرده است، البته سؤالاتی که انگیزه الهی و منطقی دارد نه سؤالاتی که هدف از آن لجاجت، خودنمایی، اظهار فضل، و تحقیر دیگران باشد.

استفتا

این کلمه یک واژه عربی است و به نوع خاصی از سؤالات اطلاق می‌شود، سؤالی که پیرامون مسائل و احکام شرعی و عملی از افراد ذی‌صلاح و مراجع معتمد تقلید مطرح می‌گردد.

پیشینه استفتا

سابقه استفتا به صدر اسلام برمی‌گردد، یعنی از زمانی که مسلمانان مکلف به

۱. سورة انبیاء، آیه ۷.

تکالیف و احکام عملی مانند نماز، روزه و... شدند استفتا نیز متولد شد، چرا که مسلمین پیرامون این احکام از نبی مکرم اسلام حضرت رسول اکرم ﷺ سؤالاتی می کردند که بسیاری از آنها موجود است، حتی قرآن مجید عین این ماده را در مورد بعضی از سؤالات مربوط به ارث ذکر فرموده است: «يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ»^۱ و این مسأله در اعصار ائمه علیهم السلام در مقیاس وسیعتر ادامه پیدا کرد و در عصر حضرت امام باقر و امام صادق علیهم السلام وسعت زیادی پیدا کرد. به گونه ای که قسمت عمده ای از روایات فقهی موجود که از معصومین علیهم السلام به دست ما رسیده است، همه به صورت سؤال و جواب و به اصطلاح استفتا می باشد.

جاذبه استفتا

استفتا، بلکه هر نوع سؤال و جوابی، جاذبه خاصی دارد یعنی علاقه مردم به کتابهای سؤال و جواب نسبت به کتابهای دیگر، و استفتائات نسبت به رساله های عملیه، بیشتر است و شاید علت، این باشد که در این نوع کتابها آنچه را که خواننده می خواهد، آمده است نه هر آنچه را که نویسنده اراده کرده است. همانند میزبانی که غذای مورد علاقه میهمان را تهیه می کند نه آنچه خودش می خواهد، استفتائات نیز غذای روح آدمی است که مطابق میل و علاقه و نیاز سؤال کننده تهیه شده است.

کتاب حاضر

این کتاب حاصل جلسات چند ساله «شورای استفتا» اسناد معظمه مرجع عالیقدر حضرت آیه الله العظمی مکارم شیرازی (مدظله العالی) می باشد، این جلسات که در محضر معظم له و با شرکت جمعی از علمای محترم حوزه علمیه قم تشکیل می شد، عهده دار جوابگویی استفتائاتی بود که از داخل و خارج از کشور به دفتر معظم له می رسید که پس از بحث و بررسی کامل به آنها جواب داده می شد، و از بین نامه ها، سؤالات جدید و تازه برای استفاده عموم انتخاب می شد که به شکل

کتاب حاضر درآمده است.

لازم به ذکر است که بر اثر زیاد بودن استفتائات، روزانه دو جلسه استفتا تشکیل می شد و مرجع عالیقدر با صبر و حوصله کافی به سؤالات جواب می دادند، به گونه ای که گاهی از اوقات پاسخ به یک سؤال تمام وقت جلسه را می گرفت. در این جا لازم است که از زحمات اعضای محترم شورای استفتای معظم له تقدیر و تشکر و برای روح اعضای که به جوار حق شتافته اند طلب رحمت و مغفرت نماییم.

چند یادآوری لازم

در این جا لازم است خوانندگان عزیز را به چند نکته توجه دهیم:

الف) اگر چه تمام سؤالات این مجموعه همان گونه که قبلا اشاره شد نخست در شورای استفتای معظم له مطرح شده بود، ولی از آن جا که حضرت استاد نسبت به مسائل علمی و بخصوص مسائل شرعی و استفتائات عنایت خاصی دارند قرار شد که همه مسائل دوباره از نظر معظم له گذرانده شود به همین دلیل بعد از این که یک سال کارهای مقدماتی روی استفتائات انجام شد، کار قرائت استفتائات در محضر معظم له شروع گردید و تک تک سؤالات دوباره به نظر ایشان رسید و مرجع عالیقدر در بعضی از موارد اصلاحاتی را نیز انجام دادند، در ضمن قسمتی از سؤالات نیز توسط خود معظم له در کنار بیت الله الحرام و حرم حضرت رسول ﷺ (رزقنا الله وایاکم ان شاء الله) در سفر عمره مفرده ای که به مکه مکرمه داشتند مطالعه و اصلاح شد.

ب) استفتائات این مجموعه، منحصر به ایران اسلامی نیست بلکه حاصل نامه هایی است که از سراسر کشورهای مسلمان نشین رسیده است، بنابراین اگر به سؤالاتی برخورد کردید که با جو حاکم بر میهن اسلامی ما سازگار نبود، احتمالاً آن سؤالات از سایر کشورهاست.

ج) برای حفظ اسرار سؤال کنندگان عزیز، ویژگیهای شخص سؤال کننده که در متن نامه بوده حذف شده است و بعضی از سؤالات نیز تلخیص گردیده است.

د) از آن جا که متن فعلی به نظر آن مرجع عالیقدر رسیده و بعضی از جوابها

اصلاح شده است، اگر تفاوتی بین جوابهایی که در دست دارید با آنچه در این کتاب آمده است، وجود داشته باشد جوابهای این کتاب مقدم است.

در خاتمه از تمام عزیزانی که ما را در تهیه این مجموعه همراهی کرده‌اند، به خصوص حجة الاسلام آقای محمد ربانی که در مقابله قسمت عمده این کتاب ما را یاری کرده‌است، تقدیر و تشکر نموده و منتظر پیشنهادات سازنده خوانندگان محترم می‌باشیم.

رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا، إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ.

قم - حوزه علمیه

ابوالقاسم علیان‌نژادی

شهریور ۱۳۷۵ - جمادی الاولی ۱۴۱۷